

Turruteplan/Sti – og løypeplan

Hva er det?

En turruteplan, eller sti- og løypeplan, er en systematisert og prioritert oversikt over alle aktuelle turruter i kommunen, uten juridisk, økonomisk eller arealmessig binding. Den har planmessig kobling til Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse (idrett og friluftsliv), som en handlingsplan. Den kan samtidig sees som en handlingsplan under Kommunedelplan for grønnstruktur for kommuner som har utarbeidet en slik plan.

Definisjon = En kommunal turruteplan/sti- og løypeplan er en prioritert oversikt over aktuelle turruter, inkl. stier og løyper, i en kommune der det enten er gjort tiltak eller er tenkt gjort tiltak.

Med tiltak menes alt fra infotiltak til fysiske tiltak. Fra omtale i turbok eller nettportal til enkle fysiske tiltak som skilting, klopping, eller større fysiske og spillemiddelberettigede tiltak som grøfting, grusing, belysning etc.

En turrute omfatter ulike friluftslivsaktiviteter – vandring, ski, truger, sykling, padling. En rute kan registreres som egnet for flere aktiviteter, med utgangspunkt i en hovedaktivitet. Mange av aktivitetene vil foregå på stier og løyper.

Hvorfor?

I oppstarten av arbeidet er det svært viktig å sette klare mål for hva som er hensikten med planen og hva den skal inneholde. F.eks. vil målet om at alle bydeler eller bygdesentre skal ha maksimalt 500 m til nærmeste turløype/-rute være aktuelt å vurdere. Dette er et konkret og målbart mål som samtidig sier noe overordnet om hva kommunen ønsker å vektlegge. En slik målformulering kan underbygges med bakgrunnen for hva en ønsker å oppnå med dette og hvilke effekter en ser for seg over tid. Økt aktivitet, turlyst og attraktivitet som bosted og reisemål er naturlige eksempler på effekter.

I tillegg til at det er viktig å formulere en overordna, konkret målsetting er det viktig å avklare konkrete resultatmål og hvilke strategier en ønsker å benytte for å nå målsettingene. Videre bør det beskrives hvilke hovedtiltak som er aktuelle. Konkrete enkelttiltak for hver løype/rute kommer i selve oversikten med kart.

Hvordan?

Ramme for arbeidet:

- Prosjektorganisering avklares før en går i gang. Hvem skal ha hovedansvaret? Hvem skal bidra i en prosjektgruppe? Er det aktuelt med en styringsgruppe? Hvordan skal medvirkning og innspill gjennomføres? Oppstart og opplegg for gjennomføring bør forankres politisk. Dette gjøres enten ved at det allerede er fastslått i overordnet plan at en slik handlingsplan skal lages, eller ved å legge fram et enkelt oppstartsvedtak til aktuell komité, formannskap eller bystyre/kommunestyre.

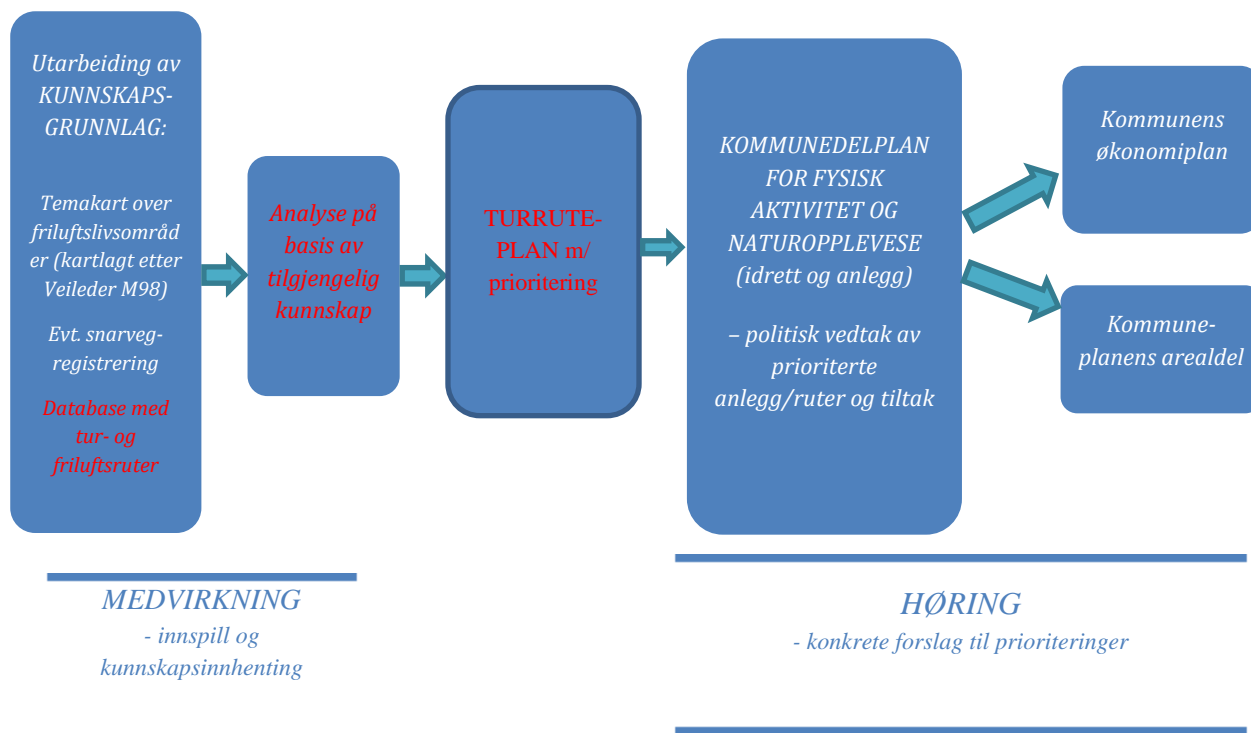
- Målsetting for sti- og løypeplanen bør fastsettes i oppstartsvedtaket.

Selve gjennomføringen i korte trekk:

- Aktuelle stier, løyper og ruter registreres i kart (evt. GPS-logges). I tillegg kobles ID-nr i kartet med samme ID-nr i en egenskapstabell.
- I tabelloversikten registreres navn på løype/sti/rute, lengde, grunneier, ruteeier og vedlikeholdsansvarlig - i tillegg til en rekke andre opplysninger. Ruteeier kan f.eks. være kommunen mens vedlikeholdsansvarlig kan være en lokal frivillig forening.
- Gjennomførte tiltak, utfordringer og mangler, behov for nye tiltak osv. registreres.
- Stier, løyper og ruter prioriteres etter en skala fra 1-4. Som underlag for prioriteringen brukes mål og delmål som er satt og kunnskapsgrunnlaget som ligger i det kommunale temakartet over kartlagte og verdsatte friluftslivsområder (metodikk Veileder M98 fra Miljødirektoratet).
- Endelig avklaring med grunneier ang. søknadsberettigede tiltak gjøres først når en prioritert rute tas inn i kommunedelplanen for fysisk aktivitet og naturopplevelse ved rullering/revisjon.

Ved rullering/revisjon av kommunedelplanen for fysisk aktivitet og naturopplevelse tas de høyest prioriterte turrutene fra turruteplanen inn i kommunedelplanen. Kommunedelplanen vedtas politisk. Tiltak som krever penger forankres i kommunens økonomiplan.

Turruter i det kommunale planhierarkiet:

Kunnskapsgrunnlag: aktuelle turruter i kommunen med div. data registreres og lagres i Statens kartverk sin database over tur- og friluftsruter. Arbeidsgruppe bestående av representanter fra administrasjonen i kommunen, evt. med repr. fra frivillige lag og foreninger, står for arbeidet. Referansegruppe eller –personer kontaktes for innspill og kvalitetssikring. I denne fasen bør det avklares hvem som er ruteeier. Eks. kan kommunen stå som ruteeier, og det kan være flere registrerte grunneiere på samme rute, mens en frivillig forening tar på seg et vedlikeholdsansvar etter avtale.

Analyse: når registreringen anses som ferdig gjennomfører administrasjonen en kartmessig analyse mot kartlagte og verdsatte friluftslivsområder for prioritering av de aktuelle turrutene i kategori 1-4.

Ferdig turruteplan: når oversikten over aktuelle turruter i kommunen er systematisert og prioritert anses turruteplanen som ferdig. Produktet er en exceltabell med registrerte egenskaper for hver rute og et kart som viser hvor rutene ligger i terrenget.

Kommunedelplan: Administrasjonen utarbeider utkast til revidert kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse med forslag til prioritering og tiltak. De høyest prioriterte turrutene fra turruteplanen, inkl. tiltak, tas med i utkastet. Avklaring med grunneiere gjøres i denne arbeidsfasen. Planutkast sendes på høring før politisk behandling og vedtak.

Tiltak for hver turrute som legges inn i kommunedelplanen kan være alt fra infotiltak til arealsikring, fysiske tilretteleggingstiltak og aktivitetstiltak.

- Infotiltak kan være turkort, turbeskrivelse på nettportal, i turbok etc.

- Arealsikring kan omfatte avtale med grunneier, avsetting av areal i kommuneplanens arealdel eller i reguleringsplan, evt. søknad om statlig sikring.
- Fysiske tilretteleggingstiltak kan omfatte alt fra skilting og merking via kvisting, rydding og klipping til større tiltak som krever søknad om spillemidler.
- Aktivitetsfremmende tiltak kan være tilbud i regi av f.eks. folkehelsekoordinator, frisklivssentral eller avtale med lag og foreninger om organiserte og uorganiserte tilbud for å øke bruken av en turrute.

Øvrig planforankring: Tiltak som krever økonomi forankres i kommunens økonomiplan, og tiltak som krever arealmessige avklaringer forankres i kommuneplanens arealdel.

Etter vedtatt kommunedelplan - iverksetting av tiltak i løpet av en 4-års periode: Etter at revidert utgave av kommunedelplanen er vedtatt iverksettes ulike tiltak i tråd med planen. Dette vil være alt fra større, fysiske tiltak som krever utarbeiding av spillemiddelsøknad, til enkle informasjonstiltak som enten gjennomføres av kommunens administrasjon eller lag og foreninger der dette er avtalt.

Dersom en større bykommune ønsker en egen sti- og løypeplan med politisk vedtak på prioriteringer sidestilles denne med kommunedelplanen for idrett og anlegg og vil i praksis være en kommunedelplan for stier – og løyper. Ved å innlemme prioriterte turruter i en felles kommunedelplan vil det derimot være enklere å sidestille og prioritere ulike anlegg. Dette legger et bedre grunnlag for å kunne nå målsettingen om å legge til rette både for spesialidrettene, for barn og unge, og for egenorganisert aktivitet i befolkningen. I et folkehelseperspektiv kan dette være å foretrekke.